

Sygn. akt *IC 1675/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Marcia

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2021 r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. S. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w (...), Sądowi Okręgowemu w (...) i Sądowi Rejonowemu w (...)

o zapłatę

powództwo oddała.

UZASADNIENIE

Powód J. S. (2) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w(...), Sądu Okręgowego w (...) i Sądu Rejonowego w (...) na jego rzecz 806 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Roszczenie uzasadnił tym, że 26 sierpnia 2020 r. zwrócono mu pozew w sprawie IX C 441/18 Sądu Rejonowego w(...). Nastąpiło to zgodnie z prawomocnym zarządzeniem z dnia 26 czerwca 2019 r. w przedmiocie zwrotu pozwu. Powód twierdził, że naruszono przepisy prawa procesowego polegające na nieuczciwym prowadzeniu jego sprawy.

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowi art. 417§1 k.c., który reguluje odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Zgodnie z tym przepisem, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Oprócz ogólnej zasady odpowiedzialności wyrażonej w powołanym powyżej przepisie odrębne przepisy poświęcono obowiązkowi naprawienia szkody wynikłej z poszczególnych, najważniejszych aktów władzy publicznej. I tak szczególne unormowanie dotyczy m. in. szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia, a zawarte jest w art. 417¹§2 zd. 1 k.c., w myśl którego, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Z przepisu tego wynika, że poszkodowany, występujący z powództwem o naprawienie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia, powinien legitymować się dowodem stwierdzającym niezgodność z prawem takiego aktu. Proces odszkodowawczy musi być zatem poprzedzony przedsądem, tzw. prejudykatem oceniającym legalność prawomocnego orzeczenia, stanowiącego źródło szkody. W obowiązującym stanie prawnym środkiem prawnym mającym na celu kontrolę orzeczeń sądów powszechnych z punktu widzenia legalności jest skarga

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, rozpoznawana przez Sąd Najwyższy, a uregulowana w przepisach art. 424¹ - 424¹² k.p.c.

Stosownie do treści art. 424¹§1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Dopiero orzeczenie Sądu Najwyższego, stwierdzające, że dane orzeczenie jest niezgodne z prawem, stanowi prejudykat, który otwiera poszkodowanemu drogę do domagania się odszkodowania od Skarbu Państwa. Sąd rozpoznający sprawę cywilną nie jest natomiast władny do samodzielnej oceny zgodności prawomocnego orzeczenia stanowiącego źródło szkody z prawem. Jeżeli ustawa wiąże oznaczone skutki prawne z obowiązywaniem prawomocnego orzeczenia, a jednocześnie reguluje zasady i tryb jego wzruszenia z powodu niezgodności z prawem, to prawna skuteczność takich orzeczeń nie może być podważana (kwestionowana) bezpośrednio w każdym procesie odszkodowawczym, z pominięciem zasad i trybu postępowania zastrzeżonego do kontroli prawomocnych orzeczeń.

Odpowiedzialność w rozumieniu przepisu art. 417 k.c. oparta jest na ogólnej formule deliktu. Przesłanką odpowiedzialności w świetle powyższego przepisu jest przede wszystkim wystąpienie szkody. Ponadto, szkoda ta musi być wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (w sferze imperium), a także musi istnieć normalny, adekwatny związek przyczynowy między działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy a powstaniem szkody. Znaczenie przypisywane pojęciu związku przyczynowego oraz szkody, nie odbiega od znaczenia tych terminów na tle odpowiedzialności za czyny niedozwolone (art. 361 k.c.). Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego ponoszą odpowiedzialność tylko za normalne następstwa swoich działań i zaniechań. Kompensacja szkody obejmuje poniesione straty (damnum emergens) oraz utracone korzyści (lucrum cessans). Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), przyznanie odszkodowania zależne jest od wykazania przez poszkodowanego wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Zdaniem Sądu nie zachodzi już pierwsza z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. po stronie powoda nie wystąpiła szkoda, gdyż nie sposób za wyrządzenie szkody uznać prawomocny zwrot pozwu, który został przez Sąd dokonany zgodnie z przepisami prawa, tj. z art. 130§1 i 2 k.p.c., nie zachodziło więc również niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Dodać należy, że ze względu na to, że wniesiony przez powoda pozew, jako zwrócony nie wywołał żadnych skutków prawnych, powód bez przeszkód może ponownie dochodzić swoich praw. Sąd dokonując zwrotu pozwu odsyła pozew powodowi wraz ze wszystkimi jego odpisami, gdyż na tym etapie „nie doręcza się odpisów pozwanym”, co wprost wynika z przepisu 130§4 k.p.c.

W wyniku braku istnienia szkody po stronie powoda związanej z niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, zbędnym było, zdaniem Sądu, badanie wystąpienia dalszej przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa, tj. istnienia związku przyczynowego pomiędzy szkodą a działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej.

Podstawy prawne, w jakich należało rozpatrywać zarzuty powoda pod adresem sądu procedującego w sprawie IX C 441/18 to art. 417¹§2 k.c., w zakresie konsekwencji wydania orzeczenia o zwrocie pozwu oraz ewentualnie art. 417 k.c. uzupełniająco, gdyby powód udowodnił inne uchybienia w wykonywaniu władzy publicznej przez Sąd Okręgowy. Jeżeli chodzi o tę pierwszą podstawę to powód był władny dochodzić odszkodowania, z uwagi na treść art. 424^{1b} k.p.c., z pominięciem trybu stwierdzeniu niezgodności orzeczenia z prawem. Przy obu podstawach należało jednak wykazać bezprawność działania, a zatem naruszenie konkretnych przepisów prawa. Tymczasem sytuacja taka nie miała miejsca, Sąd działał w ramach obowiązujących przepisów. Zarządzenie o zwrocie pozwu zostało wydane wobec

nieuzupełnienia jego braków. Po jego uprawomocnieniu Sąd władny był zatem dokonać na rzecz strony fizycznego zwrotu pozwu.

Powód nie wykazał, aby poniósł jakąkolwiek szkodę w wyniku wydania powyższego zarządzenia. Brak jest w szczególności podstaw do przyjęcia, iż gdyby nie dokonano zwrotu pozwu, to Sąd zasądziłby na jego rzecz dochodzoną pozewem kwotę. W konsekwencji należało uznać, iż nie zostały spełnione podstawowe przesłanki art. 417¹§2 k.p.c., jak i też brak działań, które mogłyby wypełniać dyspozycję art. 417§1 k.c., niezależnie od niewykazania szkody z tymi czynnościami związanej.

Zgodnie z art. 191¹§1 – 3 k.p.c., jeżeli z treści pozwu i załączników oraz okoliczności dotyczących sprawy, a także faktów, o których mowa w art. 228, wynika oczywista bezzasadność powództwa, stosuje się przepisy § 2-4. Gdyby czynności, które ustawa nakazuje podjąć w następstwie wniesienia pozwu, miały być oczywiście niecelowe, można je pominąć. W szczególności można nie wzywać powoda do usunięcia braków, uiszczenia opłaty, nie sprawdzać wartości przedmiotu sporu ani nie przekazywać sprawy. Sąd może oddalić powództwo na posiedzeniu niejawnym, nie doręczając pozwu osobie wskazanej jako pozwany ani nie rozpoznając wniosków złożonych wraz z pozwem.

Sąd oddalił powództwo jako oczywiście bezzasadne na podstawie art. 191¹§3 k.p.c., gdyż z treści pozwu, a także faktów, o których mowa w art. 228 k.p.c. wynika oczywista bezzasadność powództwa.